

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Elközelített az Isten országa.

Adventre.

Betölt az idő, és elközelített az Isten országa; térjete meg és higyjete az evangeliumnak. Ez: a keresztele János advent-ünnepi szözata. Keresztyén embertársam, hallgasd és figyeld! A mikor az idő betölt, vagyis, a mikor a legnagyobb szükség volt reája: akkor, elközelített az Isten országa. A te időd is betölt, rád nézve is elérkezett az. Vess egy futó pillantást eddigi életedre; gondold el, hogy mennyi sok jóval volt hozzád az Isten, születésedtől kezdve mindmáig; mennyi lelki áldással gazdagított, hogyan őrzött, sok külső és belső kísértetek fölött, hány-szor győzelemre juttatott s mindenféle bajaid között mekkora szeretettel gondviselt? A te időd is betölt s valóban, már itt a végső határidő arra, hogy szivedben is erőt és győzedelmet vegyen. Évezredek óta elközelített az Isten országa . . . s a Megváltó, Úr Jézus Krisztus evangeliuma, tanítása, példaadása sok gyenge, csüggedő, erőtlen vagy éppen bűnös emberi lélekre vált mennyei-erők forrásává, örömmek, békeségnek és boldogságnak eszközlőjévé Neked is elközelített Isten országa. Te is megtaláloed boldogságodat általa és benne, mihelyt elmondhatod magadról: Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus!

Hogyan lehet ez? Kedves jó Testvérem, szeretett Atyámfia! Térj meg és higyj az evangeliumnak. Tartsd távol magadat egészen attól a mi nem tiszta és a mi istentelen; legyen az gondolat, szó, vagy cselekedet és egyedül csak arra igyekezz, a mi jó. Gyüöld a bűnt de szeresd az igazságot. Ne mulassz el semmit a mi által a más javát s saját lelked üdvét munkálkálhatod.

Térj meg . . . Ez pedig a megtérés, hogy minden erőddel harcolj a sötétség ellen. Sötétség: a tudatlanság, bűn, tolvajság, paráznaság, szeretetlenség, gyüöldködés, ellenségeskedés, irigykedés, fondorkodás. Harcolj a sötétség ellen! . . .

Nézd csak, figyeld meg jól a dolgot. A világosság elközelített; neked is világoskodni fog, ha szivedet megnyitod előtte. Ne várj tovább. Nyisd ki szivedet, hadd hassák át azt a mennyei fénysugarak, egész szivvel keresd az igazságot s bizalommal várd annak diadalát, engedd, hogy a szeretet vezéreljen s ha a Mennyei Atya szólítani fog, mondd: Itt vagyok Atyám! Mit akarsz, hogy cselekedjem? Így arról tész tanuságot, hogy hiszel az evangeliumnak.

Tudod-e tehát, hogy az Isten országa elközelített?

Látni, igaz hogy testi szemekkel ezt még

mindezideig nem láthatod, de kövesd szived jobb és nemesebb indulatait, és akkor benned fog lakozni Isten országa.

Térjete meg és higgyetek az evangéliumnak. Ez: a keresztelő János, alkalmi advent-ünnepi szózata. Keresztyén embertársam! Hallgasd és figyeld. Vésd jó mélyen elmédbe az igék utmutató tanácsait.

Tóthfalusi József.

Isten igéje.

Egyházi beszéd.

Elmondta okt. 28-án **Thamó Gyula** kökösi ref. pap.

Alapige 2. Móz. 32 f. 31—32. v.

Megtére Mózes az Urhoz és mondá: kérlek bocsásd meg e népnek az ő bűneit, s hogyha meg nem bocsátasz, törölj ki engemet a te könyvedből a melyet irtál.

Joel 3 f. 10 v.

Rontsátok el a ti szántó vasaitokat és csináljatok fegyvert azokból — és a ti kaszáitokból csináljatok dárdákat!

Országunk fővárosában hat diszes koporsó van ma közszemlére kitéve. A legnagyobb róm. kath. templomban ki van téve: II. Rákóczi Ferencz Magyarország volt vezérő fejedeleme, mellette nyugszik édes anyjának az áldozatkész Zrinyi Ilonának — Munkács vár hőse védelmezőjének, továbbá fiának a 22 éves József hercegnek holt tetemei, a harmadik koporsóban első hadvezérének Bercsényi Miklósnak és neje gróf Csáki Krisztinának, a negyedikben gróf Eszterházi Miklós akkori tábornoknak, az ötödikben Sibrik Miklós kancellárnak vagy főudvarmesterének fehérő csontjai vannak elhelyezve. Lehetne mellettük egy hatodik koporsó is, iródiákjának és udvari költőjének Mikes Kelemennek a koporsója, ki nagy jó urának, nagy Törökországban, Nagypénteken 1735-ben vagyis 171 évvel ezelőtt történt elhunytát kesergő szavakban megírta, azután koporsóját urának Kisásziából Rodostóból áthozatta az Európában fekvő fővárosba Konstantinápolyba, ott a Szentbenedekrendi örmény katolikus templomban elhelyezte, s végül megírta önmagáról panaszos költeményét:

Egyedül hallgatom tenger mormolását,
Tenger habja felett futó szél zugását
Egyedül, egyedül a bujdosók közül:

[nagy Törökországban.

De Mikes koporsója nincsen ott, éppen úgy mint az árimathiai Józsefé, ki saját sziklasírjába, saját kezűleg helyezte volt el a Megváltó megfeszített testét. E helyet most is mutogatják, de az eltemető sirja ma is ismeretlen.

Hová lett a költő?

Elevenen vitetett tán az égbe mint egykor Ilyés próféta, avagy testét elnyelte a föld és lelke megdicsőült mint jó Petőfié a segesvári sikon. Miért kutatnók? Elég ha az ő emléke is örökké él mint a honszerem és a hűség ragyogó képe. Hasonnevű utódai a Mikes grófok pedig ma is élnek és virágznak Erdélyben.

A budapesti evangélikus templomban késmárki gróf Thököli Imre athléta természetének porhüvelyei vannak közszemlére kitéve. Szintén szabadsághős, ki közvetlenül Rákóczi előtt játszta le szerepét hazánk földjén, ki neki nevelő atyja, Zrinyi Ilonának pedig második férje vala.

Rákóczinak a szive nincsen a koporsójában. Halálakor Debalzsamoztatásakor — kebléből kivették — elvitték és franciaországban eltemetett neje Sarolta Amália hesseni hercegnő és fejedeleme asszony koporsójában helyezték el. Szép gondolat, hogy sziveik együtt legyenek a halál után is; a hősök porai pedig pihenjenek az anyaföldben — melyért egykor könny és vércseppeket hullattak vala.

Hajón, a fekete tengeren hozták őket az ország határvárosáig Orsováig — ott külön vonatra helyezték. Ott fogadták az ország miniszterei, két törvényhozó-házának küldöttségei. Ugyanitt tisztelgett Szerbországnak 240 tagból álló küldöttsége és a merre elment a vonat, falun és városban éjjel és nappal, lett legyen bár magyar, román vagy német ajkú nép a lakosság: mindenütt fáklyákkal, örömtüzekkel, zászlókkal, zenével, énekléssel, virághintéssel, fogadta és 101 koszorúval, köztük 32 ezüst és érczkoszorúval koszorúzták meg a hazatérőket. A nemzeti 550 ezer koronát szánt ezen ünneplésekre: hadd legyen általános nemzeti ünnep ez! Ah ez nem gyászünnep — ez diadal ünnep volt.

Nem temetés de feltámadás! S Megdicsőülés, az érdem megjutalmazása volt. Az ige, az eszme ült győzelmi ünnepet: mert igaznak bizonyult a költő mondása:

A derék nem fél az idők mohától

A koporsóból kitör és eget követel!

Nyugosznak ők, a hős fiak duló csaták után.

Nyugosznak ők, sirjok felett zöldet bokor zöldel virány

Mert vérök öntözé, s ott nyílnak most a Szabadság

[legszebb virágai.

Mi volt népüknek vétke, hogy nekünk érte lakolni és ekkora áldozatot kellett hozni? Ezer éves történelmünkben melyik hely illeti őket meg? E kérdések tolulnak előnkbe és várnak feleletre.

I.

A zsidó népnek csak egy Mózesre volt szüksége, hogy népét a szolgaságból kivezesse, egy Jozsuára hogy a régi hazát újra elfoglalja. Nálunk többeket bizott meg e feladattal az Úr. Rákóczi név az első között foglal helyet ezek között.

Nagy Lajos és Mátyás fényes kora után Mohács következett — mely „nemzeti nagylétünk nagy temetője lett“ és hazánk felett előbb a török másfélszáz esztendeig — azután a német kétszerannyi ideig lett úr — és a magyar saját hazájában idegen. — Majd pártokra szakad a két versengő hatalom között — és így 'estvér testvér ellen küzd — önkezével ejt önöntestén sebet. Mikor pedig belátja hogy sem így, sem úgy nem jó mert ez is, az is csak ellenség, mely kiakarja használni, de javát nem akarja — akkor — felkelő vezérei, nemzeti fegyverei alatt akarja kivívni elveszett szabadságát s elfoglalni újra ősei honát. Négy százévként zivataros történetét képezik hazánk életében e küzdelmek: míg a mai nap elérkezhetett. Ezen időről éneklí a költő oly búsan: „Oh Uram bűneink miatt, elszortad villámidat dörgő fellegedben.“

S elhunytanak legjobbjaink a hosszú harcz alatt, És annyi balszerencse közt, oly sok viszály után Megfogva bár, de törve nem, él nemzet e hazán. — S mi volt vétke nemzetünknek, hogy bűnhődése érte ilyen nagy lett? Régi átka a visszavonás! Az egyenetlenség!

II-ik Lajos magyar király 1526. aug. 29-én 17 éves korában Budavárából négyezer harcossal indul el — feltartóztatni a törökök leghatalmasabb és legvitézesebb uralkodóját II-ik Szulejmánt, aki betört délen Magyarországra, akkora sereggel, hogy a Dráván vert hidon három nap és három éjjel tudott az innenső partra átjutni. Mohács, Dunamelléki városka mellett találkozott össze a két sereg 200 ezer török 300 ágyúval és 28 ezer magyar nemes vitéz 80 ágyúval. A vezér szerepét egy pap tölti be: Tomori Pál kalocsai érsek, ki bizonyára inkább értett a bibliához, mint a kardforgatáshoz. Mikor a felett kellett szavazni: bevárják-e Frangepán horváth bán seregét, valamint az erdélyi vajda hadát: a többség türelmetlenül mondta ki: nem várunk! ütközzünk!

Zápolyai vagy Szapolyai János erdélyi helytartó 40 ezer emberével Szeged mellett hallgatja az ágyúdörej: s úgy okoskodott, ha majd legyőzik a magyart — akkor ő áll elé kivívni a diadalt s kitudja? Még király is lehet belőle! Lett is, — de csak árnyék király a győző ellenség kezében. Mohácsnál délután 3-tól 5 óráig Lajos király egész seregével holtan feküdt a harcmezőn. A gögös ellenségnek most mi sem állta útját, hogy Budára menjen. A főváros kincseit hajóra rakva, őrséget hagyott hátra s úgy tért vissza hazájába — hogy véglegesen meghódítani, majd a jövő évben újra visszatérjen!

„Járula Mózes az Úr elé és könyörgött: Kérlek Uram bocsásd meg a népnek bűneit — vagy ha meg nem bocsátasz, törölj ki engemet a te könyvedből“. De az ur a bűnért büntetést szabott ki a nemzetre és Joél próféta által ezt felelte: „Készítsetek a ti

szántó vasaitokból tegyvert és a ti kaszáitokból dárdat!“ Tehát nehéz harcok következnek: könnyű és vért hullatással ezután.

Losonczy Temesvárt, Dobó István Egervárat, Szondi György Drégel várát, Zrinyi Miklós Szigetvárat védik oly hősiességgel, hogy Leonidást vélnéd látni a Thermopolei szorosnál. Az utóbbi három ezer emberével 22 ezeret pusztít az ellenségből el — s mikor már magát tovább nem védheti: 100 aranyat tesz zsebébe, dísz öltözetet ölt magára, mintha menyegzőbe menne — s úgy indul az utolsó tusára — hogy a ki őt elejti ne fáradott legyen hiába.

— „Kérlek Uram bocsásd meg a népnek bűnét!“
— Csináljatok fegyvert! Lőn a válasz felülről.

Most egy másik nem kevésbé hatalmas és kegyetlen ellenség támadja meg hazánkat, az osztrák német melynek császára magyar királynak is megkoronázta magát, de nem becsülte a magyarnak alkotmányát, szabadságát és a tulajdonát, sőt üldözte még vallását is, mert a reformáció ekkor kezdett terjedni hazánkban.

Egy ellenség helyett hát ezután kettő ellen kellend küzdeni?!

Erdély nemzeti fejedelmeit sorban látjuk felvonulni és megtámadott magyarországi testvéreik segítségére sietni: török segítséggel.

Bocskai István 1657-ben legyőzi és a bécsi béke megkötésére kényszeríti az ellenséget: a németet.

Bethlen Gábor a ma is virágzó enyedi református főgimnáziumot alapítja, hogy legyen az az új vallásnak otthona és a tudományoknak ápolója. Azután ő is Ausztria hadai ellen siet, kinek politikáját Kolonics és Szelepcsényi ellenséges indulatu magyar püspökök így jellemezték: Koldussá — azután tudatlanná — végül katholikussá és németté kell tenni a magyart! A II-ik bécsi és a nikolsburgi békekötésekkel biztosítja Bethlen több évig tartó harcok után a polgári és vallásszabadságot.

Most első Rákóczi György fejedelem fellépése következik, mert a ravasz ellenség mindig megszegte a békét: valahányszor erősebbnek érezte magát. Ennek a Ráhóczinak a neje a híres Lorántffy Zsuzsanna alapította a ma is fennálló sárospataki ref. főgimnáziumot, hogy terjedjen a világosság a nép között. Az ő harczi a „*Linczi békekötéssel*“ értek véget 1645-ben.

Kérlek Uram bocsásd meg!

De a haragvó Isten haragja kiengesztelve még nincsen! Ujabb áldozatokat követel. Ezt feleli: Csináljatok fegyvert ekéitekből, kaszáitokból!

A Vesselenyi—Zrinyi Péter—Frangepán-féle özszeesküvés felfedezése és elfojtása után: ilyen időre esett a Thököli Imre és II-ik Rákóczi Ferencz fellépése és szabadság harczi.

(Folyt. köv.)

Kegyesség útja.

Szeretsz-e engem igazán?

Északamerikában történt. Egy lelkész épen megkezdte az istentiszteletet, mikor az ajtó még egyszer kinyílt s egy idegen ember lépett be, kinek zsidó voltát rögtön föl lehetett ismerni. Az idegen tiszteletreméltó külsejű s jól öltözött volt, de arcza mély bánatot árult el. Leült s figyelmesen hallgatta a beszédet, mialatt arczán időnként könnyek futottak végig. A lelkész úgy érezte, hogy őt valami nagyon vonzza ehhez az emberhez, s miután az istentiszteletet bevégezte, s helyét elhagyta, odament az idegenhez s megszólította: „Ha nem tévedek, ön Ábrahám fiai közül való?”

„Csakugyan az vagyok,“ — volt a felelet.

„Szabad-e kérdezni, mi vezette önt ebbe a keresztyén gyülekezetbe?”

A zsidó bizalomra ébredt a lelkész iránt s elbeszélte neki történetét. Nem sok idővel ezelőtt elvesztette feleségét s egyetlen leánykájával kivándorolt Amerikába, s az Ohio mellett egy szép földbirtokon telepedett le. Egyetlen vigasza 17 éves leánya volt, egy gyöngéd, szeretetteljes, tehetségekkel megáldott teremtés. Ő a leány tehetségeit nem hagyta parlagon, hanem minden tekintetben kiművelte, úgy hogy írt és beszélt sok nyelven s sikerrel foglalkozott különböző művészetekkel. E mellett azt is szívében viselte, hogy a zsidó vallás legszigorubb formáit megtanulja s meg is tartsa. A sok szellemi munka a szegény kis lány különben is gyenge egészségét teljesen aláásta, ereje szemelláthatólag hanyatlott, úgy hogy végre is ágynak esett. Az apa sok híres orvost hivatott leánya betegágyához s bár mindent elkövetett fölgyógyulásáért, mégis világosan látta, hogy egyetlen kincse nemsokára el fog tőle szakíttatni. Gyakran akart vele a halálról beszélni, de szavai mindig könnyekbe és zokogásba fultak.

Egy nap épen sirva kborolt kertjében, mikor haldokló gyermeke magához hívatta. Nehéz szívvel lépett be hozzá, mélyen megrendítette a közellevő válás gondolata s az a nyugtalanító érzés is gyötörte, vajjon viszont fogja-e látni gyermekét odaát. Leánya megragadta kezét s nyomatékosan kérdezte:

„Apám te engem szeretsz?”

„Gyerme kem,“ felelt ő, „tudhatod, hogy a világon mindennél jobban szeretlek téged.“

„De szeretsz-e csakugyan?”

„Kis lányom, miért kinezol ilyen kérdésekkel? Hát még sohsem bizonyítottam be szeretetemet?”

„Kedves jó apám, hát igazán szeretsz engem?” Az atya nem válaszolhatott, mert a haldokló tovább folytatta: „Igen, tudom, hogy te mindig szerettél, s gyöngéd atyám voltál, és én is szívem mélyéből sze-

retlek téged. Teljesítsd hát haldokló leányod utolsó óhaját, ugy-e nem tagadod meg?”

„Leánykám, kívánj bármit, kerüljön akármeny nyibe, meg fogom tenni.“

„Arra kérlek, soha többé ne beszélj a nazarethi Jézus ellen.“

Az apa elnémult a csodálkozástól.

„Nagyon keveset tudok erről a Jézusról — folytatta a leány — „hiszen soha senki sem beszélt róla velem.“ „De annyit tudok, hogy ő a Megváltó s betegségemben kijelentette magát nekem, az én lelkem üdvösségére. Hiszem, hogy ő engem üdvözíteni fog, habár csak most kezdem is őt szeretni. Érzem, hozzá megyek és örökké nála fogok maradni. És most atyám ne utasítsd vissza kérésemet, vásárolj egy bibliát, s ha én már elmentem, az irántam való szeretetedet ruházd át Ő reá.“

Ennyit tudott mondani s ekkor kimerülve hátrahanyatlott. Az apán annyira erőt vett a fájdalom és elfogultság, hogy kénytelen volt egy kicsit kimenni: Mire összeszedte magát és visszajött, forrón szeretett gyermeke már kilehelte lelkét az Üdvözítő karjai között, akit alig ismert s mégis szeretett és imádott.

Az apának leánya temetése után legelső dolga volt, hogy egy új testamentumot vegyen és a keresztyén vallással megismerkedjék.

Az Isten lelke mindig jobban megvilágította őt, s most már annak a Megváltónak határozott követőjéhez tartozik, akit egykor, mint megfeszítettet megvetett.

Németből: *Vargha Erzsike.*

Adventi ének.

A reformatus konvent által kiadott Próba énekeskönyv új darabja.

1. Szállj, szállj magasra, szíveink reménye,
Vezess el minket Jézusunk elébe;
Ragyogj előttünk fénynek oszlopával
Szent biztatással.
2. Jön már a Jézus, a mi sziklavárunk,
Nem tart soká már bűnben bujdosásunk;
Az igéretnek földére érkezünk
Ő lesz mivelünk.
3. Ő lesz a váltság, élet birodalma;
Fordulj öröme szívünk aggodalma.
Az elhagyottnak lesz már pártfogója,
Oltalmazója.
4. Lesz már hitünknek diadalma, teljes,
Atyánk, az Isten, irgalmas, kegyelmes;
A szeretetnek fényes napja jön fel
Idvezítőnkkel.
5. Szállj, szállj magasra szíveink reménye
Vezess el minket Jézusunk elébe;
Mert a váltságot ő hozza földünkre
Nagy örömünkre.

Öseink vallása.

Irta: Soóvárad **Várad** Albert.

(Vége.)

És különösen nagy segítségünkre lesz a mordva ösvallás épen most, az egyetlenegy istentiszteletéről is el nem maradható áldozati szertartások leírásánál.

Az őspogány vallásban minden nevezetesebb eseményt áldozatokkal ünnepeltek meg. Minden istenségnek meg volt a maga külön áldozóhelye, melyet „keremet“nek neveztek. Minthogy vallásuk természet-imádás volt, istent a szabadban imádták s áldozó helyeik, a keremek: folyók, élőforrások mellett, terebélyes fák alatt, leginkább ligetekben és berkekben állottak. A köz istentiszteleti keremek kerteléssel, vagy sövényvel elkerített négyszögű tisztások voltak, kertszerűleg elrendezve úgy, hogy a tisztás helyek nyílt virányai, s a terebélyes, sudaras fákkal és bokrokkal benőtt sűrűségek között kellő arány és homály világ mutatkozott.

Az áldozatok két részből: könyörgésekből és az ugynevezett „áldomás“-ból állottak. Az „áldomás“ (sacrificium . . . „benedictio“) tulajdonképen az isteneknek áldozandó állatoknak (melyeknek mindig egyszínűeknek kellett lenniök pl. tiszta fehér lovak, soha nem igazott, szilaj tulkok, selyemgyapjas juhok, őzek stb.) a leöléséből, megőzéséből, szétosztásából és elköltéséből, végre a főpapi tisztet végző személy által elmondott áldomási szavak kíséretében az istenségeknek a szó szoros értelmében vett fölemeléssel való bemutatásából és az isteneknek az áldozatra való meghívásából állott. Így ment végbe az isteni tisztelet az ünnepélyes nagy áldozatokon.

De bőven voltak olyan alkalmak is, a mikor nem az egész nemzetet, hanem csakis egyeseket illető ügyletekről, cselekvényekről, szerződésekről, adás-vevésekről s több ilyesről volt szó. Ilyen alkalmakkor ünnepélyes áldozatokat nem tartottak, hanem a szerződő felek bizonyos számú jó embereiket meghívták tanuknak s a tett helyén előhozatták az „áldomás poharat“, — melyet „Ukkon pohár“-nak neveztek, — és ezt „megtöltve borral fölmutatták az Istennek s bizonyos, ilyen alkalmakkal szokásos, s mindenki által jól ismert jótkivánó imádság elmondása után kiürítették.“ Vagyis, mint még ma is szokás mondani: „megitták az áldomását“

Öseinknek áldozati szertartásai is teljesen megegyeztek a mordvák áldozati szertartásaival.

A mordváknál az istentiszteletek lényegben igen keveset különböztek egymástól; az összes különbség csak az áldozatot tevők és az áldozati állatok különbségében állott. Egyéb különbség nem volt. És ez természetes is, mert minden úgy volt berendezve, hogy minden istenség megtalálhassa az őt illető hódolatot.

Az áldozatok közösek voltak „közköltésen“ tartottak, s mindenki egyformán járult hozzá.

Az áldozatoknál több ténykedő személy volt alkalmazva és ezek felett állott a „táltos“ a szertartások vezetője, a ki az imádságokat szokta mondani, régenten az áldozatokon jóst is.

A táltos az ünnepi áldozatot azzal kezdé, hogy szent fára mászva, csendességet parancsolt, s ott néhány imádságot elmondott, azután leszállott s az egész áldozat-ünnep tartama alatt egy rögtönzött emelvényen szokott volt állani.

Az áldozó helyen legelőször a népfőnök (prävt) jelent meg, s a szent fa s közvetlenül alatta levő emelvény mellett foglalt helyet; utánna a nép jött és pedig a férfiak jobb, az asszonyok balkéz felől, mögöttük pedig a leányok mind külön helyezkedének el, arcczal mindnyájan nyugat felé fordulva.

Most megkezdődék az áldomás. A mészárosok a feláldozandó állatot, a keremet egyik végétől a másikig vezették, s a nyugati oldalon levő ágak egyikéhez kötötték, a hol aztán a mészárosok levágták, vérét pedig és beleit az ugyanott levő „udvarverembe“, — mely mintegy szentélyt képezett — ereszték. Ugyanitt voltak a főzéshez való üstök is ösztörükön függve lánczra akgatva. A táltos a szentfa lombjai közt csendet parancsolt, s megkezdé az imádságok könyvnélküli olvasását, — a mit a nép utánna mondott s meglehetősen sokáig tartott és a sajátképeni áldozat csak most vette kezdetét. A táltos, ki az első imádságok elmondása után a fáról már előbb leszállt, s az emelvényen (orchistrum) helyet foglalt; átveszi az elnök (prävt) kezéből a szent merő kanalat, kenyeret és sőt tesz bele, az üstből egy darab húst kivész, egy kevesel vág belőle és pedig mulhatatlanul az áldozati állat nyelvét (pulpa), s ezeket is a kanálba teszi, ég felé emeli, s az isteneket sorba meghívja az áldomásra, ezután a tűzbe veti.

Következett az áldozat legünnepélyesebb része, midőn egy kapuszárnyra a készen levő tele hordókat reá téve, s mellé néhány dudást állítva, a kapuszárnyát zenészesztül, hordostól felemelék s az isteneknek bemutatják, áldomásozták. Így tehát az „Ukkon poharat“ hordók és zenészek helyettesítik vala.

Ismét imádság következett, mire az ételosztók szétoszták a szent kanalakat, az áldomásban résztvevők közt, kik aztán szétosztják a sört a felesleget pedig hazavitték.

A táltos ismét a szent fára lépett, s az imádságok ismét folytak egész addig, míg az áldozati hus is megfőtt.

Most a mészárosok a déli kapuban álló asztalokon szétoszták a szent kanalakat, az áldomásban résztvevők közt, kik aztán szétosztják a sört a felesleget pedig hazavitték.

A táltos ismét a szent-fára lépett, s az imádsá-

gok ismét folytak egész addig, míg az áldozati hus is megfőtt.

Most a mészárosok a déli kapuban álló asztalokon szétszórták a húst, melyből az első legizletesebb falat a főnököt illette. Azután a süteményekre került a sor, melyekből miután kiki megelégedett a felesleget haza vitték az apró gyermekeknek. (Innen van talán náluuk országszerte elterjedve az a szokás, hogy a vendégek nagy vendégségekből mindig szoktak egyet-mást, rendszerint édességeket vinni haza a gyermekeseknek.) Aztán mondanom sem kell, hogy az étkezés szabad ég alatt a zöld gyepen történt.

A megáldozott állat szarvait, csontjait, patáit stb. áldozat végeztével megégették vagy elásták a földbe. Ujabb időben azonban eladják mindezeket, mind a bőröket is, s a pénzt só s egyéb, a következő áldozathoz szükséges kellékek beszerzésére fordítják.

* * *

Ilyen volt ősapáinknak vallása és istentisztelete egészen azon időkig, midőn a pogányság a keresztényen hit fölvetelével háttérbe szorult. Ettől kezdve aztán lassan-lassan elnémult a táltosok bugó éneke, nem hallatszott többé az áldozatra szánt fehér lovak nyerítése, kialudt a keremet tüze, s csak titkon égett, — mint a hamu alatt lappangó parázs, — az ősi hithez ragaszkodó magyar sziv. Míg aztán végre az ősi hitnek még emlékét is elmosá a feledés angyala: az idők lassu folyása.

Egyháztársadalmi élet.

Református polgári kör megalakulása Maros-Vásárhelyt. Vettük a következő felhívást: Kedves Atyánkfia! A marosvásárhelyi ev. ref. egyházközség védnöksége alatt megalakuló Evang. Református Polgári-Egyesület alakuló közgyűlését, folyó évi deczember hó 2 án (advent első vasárnapján) d. u. 5 órakor tartja meg az ev. ref. leányiskola nagytermében, a melyre a t. Czimet is van szerencsénk meghívni és kérni, hogy az ügyünket jóakaró pártfogásába venni sziveskedjék. Tárgysorozat. 1. Énekel az Ev. Ref. Egyházi Dalkör. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Tóthfalusi József lelkész. 3. Alapszabály tervezet előterjesztése. 4. Alakulás kimondása s egyidejűleg, az ideiglenes választások megejtése. 5. Indítványok. 6. Záró-beszéd: Tartja Biró András lelkész. 7. Énekel az Ev. Ref. Egyházi Dalkör. Maros-Vásárhely, 1906. nov. 27. Az előkészítő-bizottság.

Kedves meghívás és biztató is egyszersmint. Így teljesebben lassankint az egyházi társadalmi élet fel lendítése s az együvé-tartozás fokozása érdekében felkelt vágyaink, eszméink, kívánságaink. Így ölt testet az elhíntegtetett mag s testet öltve gyümölcsöt is érlel.

Ez a marosvásárhelyi egyesületi tömörülés egyébként is érdekes a megfigyelésre. E nagy egyházközségünk, a legelső volt a mely megértette az újabb kor intő, figyelmeztető szavait s a hitélet serkentésére, az után annak ébrentartására és fokozására Egyházi Felolvasásokat rendezett, a melyek iránt, hogy a kellő érdeklődést fentartsa, éveken át igénybe vette a kolozsvári theol. fakultás érdemes tanári karának támogatását, a melynek minden egyes tagja buzgósággal, atyafiságos érzéssel tett eleget a szeretetteljes kérésnek s segítettek erősíteni, fejleszteni, építeni a szép egyházközség nemesebb törekvéseit. Nagytiszteletű Kenessey Béla, néhai Molnár Albert, Nagy Károly, Pokoly József, dr. Kecskeméty István, Szabolcska Mihály s még többen, egyházi életünk kitünőségei közül, sohasem voltak siketek a hívó szóra. Ime, most ők is örvendezhetnek a közös és az Úr Jézus Krisztus nevében kezdett munka diadilán, a melynek jelentősége annál nagyobb, mert itt nem rábeszélés vagy kényszer alapján kezdeményezett alakulásról van szó, hanem oly tömörülésről a melynek gondolata, helyes egyházas nevelés mellett; a hivek és éppen az iparos polgárság kebeléből pattant ki.

A dési konfirmáltak egyesülete október hó 23-án a Rákóczi-estélyt megelőzőleg, tagjainak és a nagy díszes közönségnek élénk érdeklődése mellett tartotta közgyűlését a vármegyeház nagytermében. A közgyűlés imával kezdődött. Vásárhelyi Boldizsár lelkész buzgó imát mondott s kérte Istentől a szeretet munkáira a kegyelmet és áldást. Aztán Nik Ferenczné elnök megnyitotta az ülést s indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy dicső emlékű Rákóczi Ferencz vezérlő fejedelmünk és törhetetlenül hű övéinek hamvai idegenből hazahozatala s itthon fejedelmi pompával örök nyugalomra tétele alkalmából örömeinek jegyzőkönyvileg ad kifejezést azzal, hogy a későbbi nemzedéknél a nőknek nagyasszonyunk Zrinyi Ilona, a férfiaknak pedig a bujdosó fejedelem, II. Rákóczi Ferencz lesz mindig az igaz vallásosságban és hazaszeretletben példányképe.

Majd Holstein Mari titkár terjesztette elő nagy gonddal, ügyszeretettel egybeállított terjedelmes jelentését. Bejelentésből kiemeljük, hogy az egyesület nagy gondot fordított egyfelől a protestáns öntudat erősítésére, vegyeskar alakítása, énekgyakorlatok tartása s ujabban kezdet felolvasások rendezése által, másfelől pedig a szeretett munkáira. Naponta 14 szegény gimn. és elemi iskolai tanulót lát el ebéddel olyformán, hogy 35 családhoz öt felsőbb osztályos tanuló jár ebédelni, a többinek 38 családtól küldik a ref. elemi iskola egyik tanítójához az ebédet, hol Veress Dániel tanító felügyelete alatt étkeznek. A tanulók közül 1 izr., 3 kath. vallású, a többi protestáns. Inségben levőknek kisebb-nagyobb összegekben 182 kor. segítséget juttatott. Ezenkívül most télire felruház 14 árva iskolás leánygyermeket olyformán, hogy az egyesület beszerzi a ruhákhoz valót, az egyesületi tagok pedig minden csütörtökön d. u. 5—7 óra között tartott, énekléssel, felolvasással, szavalattal összekötött munka-estélyeken elkészítik a ruhákat. A titkári jelentés után Diószeghy Lajos pénztárnok mutatta be Gombár Ferencz ellenőr által felülvizsgált

számadását. A számadásból felemlítjük, hogy 600 korona alapítványi tőkéje s mintegy 240 kor. segélyekre fordítható vagyona van az egyesületnek. Debreczeni István indítványát, hogy az elnökségnek és a tisztikarnak láradhatatlan munkásságáért elismerés szavazzassék, örömmel fogadta el a közgyűlés. A jegyzőkönyv hitelesítésére Tüzes Karácsonné és Vékony Ferenczet kérte fel az elnök, aztán a közgyűlést bekezesztette s kezdetét vette a Rákóczi-estély.

Valóban szép emberbaráti működést fejt ki az egyesület, érdemes a támogatásra.

Az egyesület által rendezett Rákóczi-estély is minden pontjával lebilincselte a közönség figyelmét. A Szabó György ref. fiiskolai igazgató által ez alkalomra egybeállított kurucdalok gyűjteményét Nagy Kálmán tanító harmonium kíséretével nagy hatással énekelte a konfirmáltak hatalmas vegyeskara. Aztán dr. Lukinich Imre történettudósunk „Rákóczi Rodostóban” című festői rajza bilincselte le a közönség figyelmét. Majd Némethy Anna kisasszony solo éneke gyönyörködtetett s készítette elő a közönség hangulatát Szvoboda Gizella k. a. szavalatára. Szávai Gyulának alkalmi költeményét: „Vitézi ének Rákóczi Ferenczről”, szavalta el művésziessen. Az estélyt Liszt Ferencz — magyar rapsodia — Rákóczi indulója zárta be. A nehéz zenei művet Hann Vilmos és Szentesy Gizella k. a. játszó kiváló képzettséggel, tudással. Örömmel jelenthetjük, hogy a díszes, nagy közönségben a dési társadalmi életnek minden rétege képviselve volt s egészen együtt érzett és örült a szépen sikerült, családias estélyen.

Székely ügyek.

Magyar gyermekek hazaszállítása külföldről.

Több mint egy éve, hogy a helyi Székely Társaság körlevélben hívta föl a Romániában elhanyagolt állapotban levő magyar származású gyermekek érdekében az ottani magyar együletet, az egyes városok magyar papjai és tanítói figyelmét. Felkérte mindezeket, hogy amidőn ily elhagyatott gyermek jut tudomásukra, erről azonnal értesítsék a helyi áll. gyermekmenhely igazgatóságát, mely aztán azok hazaszállítására és a menhely kötelékében leendő elhelyezése iránt intézkedni fog. A társaság közelebbi összejövételében tett jelentésből örömmel értesültünk, hogy az akció igenszépén sikerült s már eddig 45 ily szegény gyermek került ki s mentetett meg nemzetünknek. A menhelyderék igazgatóságának sikerült a bukaresti főkonzul érdeklődését is e fontos ügyre irányítani s most már a konzulátus minden esetben, melyet tudomására hoznak, a gyermeket és kísérőjét saját költségén szállítatja a magyar határra. A továbbiak intézése a menhely gondja. — A menhely igazgatósága most lépéseket tesz aziránt, hogy a Bulgáriában levő gyermekek érdekében is hasonló intéz. kedések tétessenek.

Beteg gyermekek nyári gyógytelepe.

A helyi Székely Társaság kezdeményezésére s annak erkölcsi és anyagi támogatásával a múlt nyáron állami gyermek menhelyünk 12 rachtikus és görvélykóros gondnokoltja 6 heti üdülésre Görgénysóakna

gyógyfürdőre telepített ki. A menhely igazgatósága a Székely Társaság közelebbi ülésén terjesztette elő a szerzett tapasztalatokról szóló jelentését. Örömmel konstatálhatjuk, hogy az minden tekintetben igen kedvező. A fürdő használatának eredménye várakozáson felül kielégítő volt. A pompás levegő, kitűnő élelmezés és a sósfürdő naponkénti használatának együttes jótékony hatása az évad végén minden gyermekén észlelhető volt. A fájdalomhoz étvágytalansághoz szokott kedélytelen gyermekek arca vidám, mosolygó lett, étvágyuk a maximumra fokozódott, kedélyük élénkült. A tanköteles gyermekek, kik a múlt iskolai évben a görvélykór miatt az iskolát nem látogathatták, ma kóros tünetek nélkül, egészségesen folytathatják tanulásukat. Rachtikus kiütések, görvélykóros mirigyduzzadások, szemgyulladások majdnem tökéletesen gyógyultak. A Székely Társaság eme örvendetes jelentés alapján elhatározta, hogy a telepet jövőre is fenntartja s lehetőleg fejleszti. Az e tárgyban teendő intézkedések előkészítésére, illetve részletes javaslat készítésére dr. Fenyvesi Soma országgyűlési képviselő elnöklete alatt bizottságot küldött ki. A társaságnak a multkori telep berendezése 250 koronájába került, mely összeghez dr. Fenyvesi Soma 200 korona adománnyal járult. A kitelepített gyermekek és gondozóik élelmezési költségeit a menhely igazgatósága fedezte.

H i r e k.

— **Bibliai olvasó kalauz.** Jézus Isten küldötte. 1 Ján. 4 9, 14. Gal. 4, 4. Zsid. 1, 1, 2. Ezsza. 9. 6. Ján. 3. 16. Róm. 8, 32. Ján. 8 16. v. 18, 29. Ján. 8, 42. Filip. 2, 8. Tit. 2, 11. Márk. 9, 7, Csel. 3. 22. Mát. 3, 17. Az Ur Jézus Krisztus az emberi nemzetiség tanítója. Márk. 1, 38. Mát. 7, 29. Ján. 6, 68. Ézsza. 61, 1. Luk. 7, 22. Mát. 5, 21—48. Ján. 12, 49. Ézsza. 50, 4. Mát. 7, 28. Ján. 7, 47. Ézsza. 11, 2. Ján. 1, 18. Máté 11. 27.

— **Advent** Mire a „Vasárnap” olvasóink kezébe eljut, már beléptünk az adventi időszakba, a mely minden pillanatával azokra az évezredes szent vágyakozásokra emlékeztet, a melyekkel elvult telve az emberiség az Ur Jézus Krisztus eljövételét közvetlen megelőző időkben. Ekkor történt, hogy kiáltónak szöszata zendült fel a pusztában: Készítsétek az Urnak utját és egyengessétek az ő ösvényét. Advent! . . . És a mily lelkivágygyal nézett akkor az idő beteljesedése elé az emberiség, olyan élő sovárgás kell betöltse ma is a sziveket és a lelkeket. Közelebb jutotunk-e a boldogsághoz? Csak az igazság nyer diadalt? Köny, panasz, gyűlölködés, gyarlóság sehol sincs? Sőt bűneink száma oly nagy, mint a tengernek sövénye! Álljunk meg azért vétkes jutásunkban. Térjünk magunkhoz. Várjuk a Megváltót s sziveinkben készítsünk számára hajlékot. Vajha azért az adventi urvacsorázás is méltóvá tett volna ő hozzá!

— **Orgona hangverseny.** Zilahon, e hó 18-án az új ref. templom hatalmas orgonáján, gyönyörű orgonahangversenyt tartottak, melyen közreműködtek Lukács L. Mátyás, Balázs Árpád, Dr. Tompa Arthur Vargha József és Dobai Sándorné. Az orgona remek, s a közreműködők gyönyörű dolgokat adtak elé a közönség nagy meglepedésére.

— **Az Urnak nevét hiába fel ne vedd.** Magyar-Bikal egyházközsége, október 31-én a reformáció emléknepjén gyönyörű ünnepet ült. E napon adta át az egyházmegyei előjáróság Deésy Gyula esperes és Bíró András főjegyző képviselőjében azt a gyönyörű szószék-takarót, a melyet Lészay Ferencz m. go. bói nagybirtokos és egyházmegyei gondnok, valamint neje szül. Bokros Ilona urasszony 1905. év június hó 28-án tartott egyházi értekezleten azon célból ajánlott fel az egyházközségekbe, hogy közülök az kapja ezt, amelyiknek kebelében a káromkodás bűne ellen való harcz a legszebb eredményt fogja felmutatni. Már hónapokkal ezelőtt közöltük, hogy e kitüntetés a m. bikali testvéreket érte, mint olyanokat, akik legerélyesebb küzdelmet folytatnak a csúf, trágár, káromkodó beszédek ellen. hogy ifjaikat Istennel szemben alázatra, emberekkel szemben szeretetteljes tiszteletre s a maguk közötti bánásmódban gyöngédségre szoktassák. Mi is csatlakozunk e derék egyház szép ünnepehez s kérjük Istent, hogy indítson példájuk követésére minden népeket.

— **A rossz csábításának ne engedj.** Egyik jó barátunk egy oly hitsorsonunkat kereste fel, a kinek szép kanári madarai voltak. Különösen egyik nyerte meg tetszését, melynek láttára csodálkozásának e szavakban adott hangot: Ilyent még sohasem láttam. Kedvesen dicsérte a házigazda is madárkájá szépségét, de a végén szomorkodva tette oda . . . azonban hangját elvesztette. Régebben gyönyörűen énekelt, s akkor, hogy több kedve legyen. kaliczkáját az ablakhoz akasztottam, a hol egész nap az utca-gyerekek zajongását, sivitözását és idélen sipolását hallotta, s úgy megszokta a hamis hangokat, hogy az azóta csak sivitöz és sipol, de nem énekel. Bizony a jó ember is észrevétlenül és akaratlanul rászokik a rosra.

— **Istennek tetsző adományok.** Horváth János galgói lakos ev. ref. egyházi gondnok ur és neje szül. Szedlár Józefa 1906. nov. 11-én a galgói Egyháznak 1 darab urasztali kelyhet, 2 darab aranyozott kenyér osztó tányért, 2 darab asztalterítőt ajándékozott, valamint az 1905. évi december 9-én szintén a galgói Egyház templom-építési alapja javára 50 koronát adományoztak.

Hirek az országból.

— **A delegációból.** A magyar delegáció érdemleges tárgyalásait hétfőn, december 3-án kezdi meg és pedig mindenekelőtt a hadügyi költségvetést veszi tárgyalás alá. A hadügyi albizottság e célból hétfőn délután ül össze. A kormány óhajára a delegacionális tárgyalások mindig délután fognak tartatni, hogy délelőtt a költségvetést tárgyalhassák.

— **Tisztviselők nyugdíjgye.** Wekerle Sándor miniszterelnöknek az volt a terve, hogy az első fizetési fokozat betöltésekor a negyven éven felüli szolgáló tisztviselőket nyugdíjba küldik. Most ezt a tervet elejtette, mert a függetlenségi párt költségvetési javaslat tárgyalásakor sokalta a személyi kiadásokat s hir szerint ez indította a miniszterelnököt arra,

hogy a költségvetést csak szaporító nyugdíjazások tervét elejtse. A miniszterelnök arra az álláspontra helyezkedett, hogy a munkabíró tisztviselőket mindaddig, míg nyugdíjazásukat nem kérik, szolgálatukban meg kell hagyni.

— **Andrássy Gyula szobrának leleplezése.** December 2-ikán leplezik le a fővárosban Andrássy Gyula gróf lovassobrát a király jelenlétében. A rendezőbizottság az ünnepélyre az összes törvényhatóságait meghívta. A rendkívül díszesen kiállított, aranyczimerrel ékesített meghívó így szól: Meghívó ö császári és apostoli királyi felsége legmagasabb jelenlétében 1906. évi december hó 2-án, vasárnap d. e. 11 órakor tartandó ünnepélyes felavatására ama szoboremléknek, melyet az 1890. III. t.-cz. értelmében a nemzet gróf Andrássy Gyulának az ország a fővárosban állított. Az ünnepély sorrendje: 1. Ö császár és apost. kir. felségét a m. kir. miniszterek fogadják s a részére fentartott diszsátorba kísérik 2. A szoborbizottság nevében Széll Kálmán röviden. ismerteti a szobor felállításának történetét s ö Felsége engedelmet kéri a szobor leleplezésére. 3. A főváros polgármestere átveszi a szobor-művet. 4. A képviselőház és a főrendiház elnökei koszorut helyeznek a szobor talapzatára. 5. Ö császári és apostoli király Felsége elhagyja e diszsárat s a szobor-művet körüljárja.

— **Egy magyar író kitüntetése.** A francia akadémia 500 frank jutalmat adott Horn Emil magyar származású írónak II. Rákóczy Ferencz életrajzáért.

— **A Bethlen Kata Egylet estélye.** A marosvásárhelyi Bethlen Kata Egylet december 1-én az „Erdély“ szálló termeiben jótékony célú élőképepestélyt rendez, melynek tiszta jövedelmét a várbeli nagytemplom restaurálására forcitják. Az élőképek rendezésében a város társadalmának színe-java résztvesz.

Rákóczi ünnep Heidelbergben A heidelbergi egyetem magyar hallgatói holnapra egy Rákóczi-ünnepet terveztek, amelyre meghívták a német tanárokat és diákságot is. Ezek azonban a meghívást visszautasították azon indokolással, hogy nem ünnepeznek olyan férfit, aki a német kultúrával szemben a török műveltséget pártolta. Az ünnepet ennek daczára, megtarják.

— **Uj harang Brassóban a ref. templomban.** A barassói ev. ref. templom új harangja megérkezett Temesvárról. A szép harang súlya 470 kgr. Oldalán a következő felirások olvasható: Koós Ferencz és neje Dimbovics Teréz adománya a brassói nemes és szent egyháznak Péchy Árpád lelkészkedése idejében 1906 évben. Készítette Novotny Antal Temesvárt. A harang egészen új rendszerű készítmény, hegedükulcsal, a mi fokozza a hang erejét. Ez az új harang a negyedik a ref. templomban jelenleg a légszesz világítás bevezetésén dolgoznak. A templomfűtésére szolgáló két nagy kályhát már elhelyezték.

Mikor a munkálatokkal elkészültek Koós Ferenc emlékére ünnepélyt rendeznek.

— **A bírák és ügyészek helyzetének javítása** Az igazságügyminiszter nagyarányú reformokat tervez a bírák és ügyészek helyzetének javítására. Ez a kérdés szóba került az igazságügyi bizottság ülésén is, ahol Polónyi Géza be is jelentette a reformokat. Az ülésen, amelyen Holló Lajos elnökölt. Polónyin kívül Günther Antal igazságügyi államtitkár is megjelent. A bizottság Sággy Gyula, Günther Antal, Bernáth Géza, Visontai Soma, Simonyi-Semmadam Sándor és Csizmadia Ferencz felszólalásai után elfogadta a bírák és ügyészek szervezetének némi módosításáról szóló törvényjavaslat tervezetét. Az igazságügyminiszter bejelentette, hogy a mostani javaslat csak az ideiglenes rendezést célozza, mert a helyzet orvoslása a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslattal kapcsolatosan a jövő év őszén történik meg.

Két halál.

— Rajz. Irta. V. Sipos Ida.

I.

Idegenből jöttek . . . Messze idegenből, egy gyöngé asszony, meg egy beteg férfi, másik végiből a világnak, tengereken, nagy földeken, országokon által, testi-lelki kínok, nyomor, betegség, epekedő honvágy volt a kíséző társuk a nagy úton. míg az újvilágnak lázas zürzavarából eljutottak ide, ami fővárosunkba. Nem Budapest volt utazásuk végcélja; idegenek voltak ők itten is. Hegyeken túl, völgyeken túl, messze innen, a kék tenger partján állt valaha kicsiny szülőházuk; oda vágytak, oda szálltak szívből; nagy háborgó vizeken, beláthatatlan földeken át. Oda a régi, régi otthonba, gyermekségük meleg fészkebe szállott régtől lelkük honkereső álma. Jaj, de a test, a romladó test, megfáradott, ellankadt a nehéz utnak nyomoruságaiban, a nehéz munkától elgyengült férfi szervezete nem bírta már tovább hurcolni lábán a testében uralgó kórnak kinjait, erőt vett az rajta s elvéve tagjainak még jártányi erejét. Meg kellett szakítani az utat a nagybeteg embernek, még sok, sok mérföld állt közte s az óhajtott hazának földje közt, meg kellett pihennie, hogy új erőt gyűjthessen a hosszú utra!

A szegény emberek béreltek hát egy kis szobácskát a városban, az asszony lefektette beteg férjét, aztán elment orvosért, hitte szegény, hogy párnap pihenés, orvosi kezelés újra helyreállítja a kimerült férfit, megtakarított pénzecskéből futja még a költségekre, hisz egész itt tartózkodásuk nem tarthat sokáig.

Am mult az idő egyre, a napok hetekké növekedtek, megsokszorozódott a gond, a szenvedés, s a gondnak a szenvedéseknek láncolatából előállt egy napon maga, a vigasztalan, rideg kétségbeesés.

A beteg csak nem tudott fölüdülni, erői ki vol-

tak merülve, s mit az újvilágnak idegen ölé gyilkos párázata beléje oltott, a gyötrő betegség minojobbán hatalmat vön felette.

Az orvos tudománya, a szerető nő ápolása hasztalan; ő a halálnak már elkötetett.

S a „pajzsos ember“ már ott állt az ajtóban; a legyőzhetetlen, az engesztelhetetlen nyomor. A beteg ember látta, érezte ezt jól; lázas álomlátásaiban s az öntudatos ébrenlétben is látta őt, mint közeleg ágyához mind jobban-jobban, lesöpri asztaláról az enyhádó orvosszert, a tápláló falatokat, megfosztja lassanként befedező szegényes rongyaitól, s kihajtja az oltalom adó fedél alól, hogy a mit a kór magában nem tudott elvégezni, segítsen elemészteni az élet fonalát, a szegénység, nyomor, elhagyatottság.

Az asszony maga is beteg volt már; bánatkéserség, csalódásoknak betege. Mikor férjét magára hagyhatta, eljárt szegény nagy fényes, hivatalos urakhoz. kért, könyörögni, adnának valami segédelmet, im nyomorultán, betegen, minden javak nélkül szükkölködnek ebben az idegen országban, tekintsék hát szomorú sorsukat, könyörüljenek rajtuk.

A hivatalos urak ki is hallgatták a szegény asszonyt, ügyét meg is vizsgálták sajtán kiderítették hogy ez a dolog ő rájuk nem tartozik. Ezeknek az embereknek semmi keresni valójuk náluk, egy idegen ország képviselője se látta beigazoltnak, hogy a kérelmezők valóban az ő nemzetének polgárai-e? több éve már, hogy kivándoroltak Amerikába, honosságot azonban ott sem szereztek, és szülőfalujuk sem volt hivatalos hazájoknak földje, apjuk, anyjuk csak bevándorló volt, keresték szegények azok is, bujdokolva, hontalan az ígéretnek földét egy életen át, talán irtó, kegyetlen háboruszkodás, gyötrő zsarnoki önkény kergette még ki családi fészükéből s tette vándoraivá a nagy világnak, míg tévelyegve, bolyongva szerte, meg nem találták ama közös, nagy, dicsőséges hazát, hol mindenek otthon vagynak.

A szegény emberekre ki lett hát mondva az ítélet; nektek nincs hazátok, nincsenek testvéreitek, hontalanok vagytok, idegenek vagytok nekünk is, másnak is, mindenkinek ezen a világon.

Oh, a minden szenvedések legsivárabbja: egyedül lenni! Kitagadva, kiközösítve, eltaszítva! Mint a jégsarknak utazója, egy meghalt világban élni, a hol nincs fű, virág, nincs emberarcz, a nap nem világít s az örökös éj nyugtot nem ad, csak halálos dermedést.

Mikor utolsó, sikertelen utjáról is megtért az asszony s elmondott mindent a beteg férfinak, az nem felelt már rá semmit. Ki volt fáradva, megtörve, összezúzva végkép, félelem, bánat, küszködő reménység mind meghaltak benne rég, a halálos beteg szívnek csak egy érzése volt még erős, tette kész: a világot megvető gyűlölet.

És ezzel volt teljes az asszony is, a panasz el-

fogyott ajkáról, a könnyü szeméből, hideg, keserü dacz járta által lelkét s a mint reszkető kezük egymásba fonódva megpihent, tekintetük egymásra lelve kicserélődött, mindkettőből egyszerre vált ki egész sötétségében a gondolat: megfogunk halni.

Vártak, türetek, könyörögtek, mindhiába, nincs kéz, mely felemelné, nincs szem, mely meglátná, szív, mely megszánna őket. Leszámoltak a világgal, az emberekkel, itt nincs nekik már mit keresniök.

Az éjjeli szekrényen álltak a beteg orvosságai, az asszony előszedte mind, ezek közt mérges tartalmuak is vannak, ha nagy mértékben használják, örök gyógyulást adók. Oh, ha most az egyszer igazán segítenének! — S a kétségbeesésnek fekete madara kiterjeszté szörnyü szárnyait, befedezé a napnak fényét, ráfeküdt zsibbasztó erővel a szivekre s szólott, kiáltott, újra és csak újra, mindig az egyet, a végtelent: nincsen hazátok, nincsenek testvéreitek! . . . Nincs egyebetek már, mint én s a mit én adhatok, a sötét, hideg sirverem . . .

Oh, mily végtelensége a keservnek szorulhatott össze azoknak a vonagló ajkaknak végső sóhajában; lemondása a vigasztalan reménytelenségnek. Fájdalma egy megutált életnek, temetése, megtagadása mindennek, mi valaha szép volt, jó volt, édes volt, élet, remény és szeretet, s az imádságnak Istent kereső bizodalma. Ők elvesztettek mindent. Mögöttük az önző, könyörtelen világ, előttük a megásott sir. Végzetök: a kiket senki sem szeret, senki meg nem sirat, mit keresnének még ideleln. Jövel, jövel mindent elnémitő, mindent megsemmisítő hideg, fehér halál! . . .

(Folyt. köv.)

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süketiséget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszervu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.
Fiókintézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.
3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyeresemény már a vevőt illeti.
4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt érték-papírok beváltása.
7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékeltebb kamat mellett.
8. **Osztálysorsjegyek elárusítása.**
9. **Takarékbetétek átvétele** könyvecskékre, folyó és cheque számlára.
10. **Szelvények beváltása** és új szelvényvek beszerzése.
11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és külföldi piacokra.
12. **Letétek.** Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapírok okmányok, ékszerek, végrendeletek stb. tűz- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj melletti bérbeadása.
14. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső érték-papírok huzásának.
15. **Kivándorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.

Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank-és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk felvilágosítással és utbaigazításokkal.

A pénzváltó üzlet hivatalos órái:

délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvényársaság
Maros-Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZSÉGES IZŰ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

Ha a szép Maros-Vásárhelyen ügyes bajos dolga, akad ne mulassza el megtekinteni

az ev. ref. Kollegiumi könyvkereskedést

hol az irodalom legújabb termékei állandóan raktáron vannak, ép úgy szakmunkák mindenféle nyelven, imakönyvek egyszerű és pompás diszkötésben, ifjusági könyvek, folyóiratok stb. Bárhol és bárki által hirdetett mű legrövidebb idő alatt — portómentesen — megrendelhető.

Papíráru raktáram a legnagyobb, hol olcsó pénzen jó árut kap a t. vevő, mert 100 levélpapír és 100 boríték csinos dobozban csak 60 kr., amelynek eddig 1 frt. 60 kr. volt az ára. — 500 finom fehér irodai papír 2 frt 20 kr. 500 iv fogalmazó papír 1 frt 40 kr. Pecsétviasz, tinta, itatós papír, írónok és számtalan e szakmába vágó, de itt fel nem sorolható cikk a legolcsóbban beszerezhető.

Nagy gondot fordítok tanszerekre és tankönyvekre, népkönyvtárakra, havi részletfizetésre.

Jó és olcsó! ez a jelszó. — Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Az ev. ref. kollegiumi könyvkereskedés

MÁRVÁNYI ARTHUR Maros-Vásárhely, Főtér Bál-ház.

ADI ÁRPÁD

➤ KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZETE ➤
MAROS-VÁSÁRHELY. SZECHENYI-TÉR.

Ajánlja két nagy gyorssajtóval,
két amerikai gyorssajtóval, lyukasztó
és több segédgéppel, valamint a leg-
modernebb új betűkkel jól felszerelt

könyvnyomdáját

minden e szakba vágó munkák gyors
és izléses elkészítésére, feltűnő olcsó
árak mellett.

Vidéki megrendelések azonnal esz-
közöltetnek.

„Közhasznú Szövetkezet“

Kolozsvárt, Unió-utca 20. szám alatt.

□□□ A kolozsvári ev. ref. egyházmegye hivatalos pénztára. □□□

Magyar nemzeti alapon álló közművelődési és jótékonyági intézmények támogatására alapítva.

Elfogad **takarékbetéteket** állandó 5⁰/₀-os kamatozás mellett és azokat felmondási határidő kikötése nélkül fizeti vissza.

Váltókölcsonöket nyújt személyi hitelre, vagy jelzálogi fedezet mellett.

Papok, tanárok és tanítók részére fizetés-előlegeket folyósít.

Szövetkezetünk vezetése alatt áll a

Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet

Magyar Nemzeti Életbiztosító Intézet, mely szintén magyar nemzeti alapon szervezett és tagjainak legmesszebbmenő kedvezményeket nyújtó **hazai életbiztosító intézet.**

Közelebbi felvilágosítást bárkinek szívesen nyújt levélben az igazgatóság.

3—3.